

Zákon o dočasnej ochrane podnikateľov

Dňa 1. januára 2021 vstúpil do účinnosti **zákon č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov** (ďalej „zákon“). Hlavným cieľom zákona je nadviazanie na právnu úpravu dočasnej ochrany podľa zákona č. 62/2020 Z. z., ktorá bola časovo obmedzená do 31. decembra 2020 a tiež prijatie opatrení potrebných na prekonanie ekonomickej a sociálnej krízy vyvolanej pandémiou COVID-19, ako aj na zlepšenie kvality podnikateľského prostredia. Keďže pandémia COVID – 19 nie je stále na ústupe, cieľom zákonodarcu je poskytnutie dostatočného časového rámca podnikateľom vo finančných ťažkostiach.

1. Kedy môže podnikateľ získať ochranu pred veriteľmi?

O dočasnú ochranu môžu požiadať len podnikatelia, u ktorých existuje predpoklad životaschopnosti ich podniku a s dočasnou ochranou súhlasia aj jeho rozhodujúci veritelia. **Účel dočasnej ochrany** je upravený v §1 zákona, a to „**vytvorenie časovo obmedzeného rámca na ochranu pred veriteľmi a nástrojov na podporu podnikateľov vo finančných ťažkostiach, ktoré im majú umožniť pokračovať v podnikaní a zabrániť tak najmä strate pracovných miest, know-how a priniesť vyššiu mieru uspokojenia pohľadávok veriteľov**“.

2. Aké sú podmienky na poskytnutie dočasnej ochrany?

Oprávnenými subjektami na poskytnutie dočasnej ochrany sú podnikatelia, ktorý majú na území Slovenskej republiky centrum hlavných záujmov. Žiadosť musia podať prostredníctvom na to určeného formulára a žiadateľ je povinný v žiadosti vyhlásiť, že spĺňa predpoklady pre poskytnutie dočasnej ochrany, a to že:

- je oprávnený podať žiadosť a podaním žiadosti sleduje **účel dočasnej ochrany**,
- s dočasnou ochranou **súhlasí nadpolovičná väčšina jeho veriteľov**,
- mu nie sú známe dôvody na jeho zrušenie, nemá povinnosť podať **návrh na vyhlásenie konkurzu a vo vzťahu k nemu nepôsobia účinky začatia konkurzného konania, vyhlásenia konkurzu, začatia reštrukturalizačného konania alebo povolenia reštrukturalizácie**,
- vo vzťahu k nemu **neprebieha exekučné konanie alebo obdobné vykonávacie konanie**,
- vo vzťahu k jeho podniku, veci, právu alebo inej majetkovej hodnote patriacej k podniku **nebol začatý výkon záložného práva**,
- v posledných 12 mesiacoch pred podaním žiadosti **nerozdelil zisk alebo iné vlastné zdroje, neurobil opatrenia ohrozujúce finančnú stabilitu jeho podniku**,
- vedie riadne **účtovníctvo**,
- v posledných 48 mesiacoch **nebol v dočasnej ochrane**,
- je **zapísaný v registri partnerov verejného sektora**.

3. Aké sú účinky poskytnutia dočasnej ochrany?

Zákon v §10 ustanovuje, aké sú účinky poskytnutia dočasnej ochrany:

- počas dočasnej ochrany **nemožno rozhodnúť o začatí konkurzného konania** voči podnikateľovi pod dočasnou ochranou,
- podnikateľ pod dočasnou ochranou **nie je počas trvania dočasnej ochrany povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu na svoj majetok**,
- v **exekučnom konaní nemožno postihnúť podnik, vec, práva alebo iné majetkové hodnoty patriace podniku pre pohľadávku vzniknutú pred dočasnou ochranou**. Zákon však taxatívne vymedzuje prípady kedy je exekvovať možné, napr. vymáhanie neoprávnenej štátnej pomoci, pohľadávky vzniknutej pri realizácii spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie financovaných z fondov Európskej únie a pod.,
- voči podnikateľovi pod dočasnou ochranou **nemožno pre pohľadávku, ktorá vznikla voči podnikateľovi pod dočasnou ochranou pred poskytnutím dočasnej ochrany, začať výkon zabezpečovacieho práva vzťahujúceho sa na podnik, vec, právo alebo inú majetkovú hodnotu patriacu k podniku a takéto zabezpečovacie právo vykonať**,

- proti pohľadávke, ktorá podnikateľovi pod dočasnou ochranou vznikla po poskytnutí dočasnej ochrany, **nie je možné započítať spriaznenú pohľadávku**, ktorá vznikla voči podnikateľovi pod dočasnou ochranou pred poskytnutím dočasnej ochrany,
- pre omeškanie podnikateľa pod dočasnou ochranou, ktoré vzniklo pred poskytnutím dočasnej ochrany, **nemôže druhá zmluvná strana počas trvania dočasnej ochrany vypovedať zmluvu, odstúpiť od zmluvy alebo odoprieť plnenie zo zmluvy**; na ustanovenia zmlúv s podobným obsahom a účinkami sa neprihliada, ibaže by boli splnené zákonom požadované podmienky (napr. ohrozenie prevádzky podniku druhej strany).
- **lehoty na uplatnenie práva** voči podnikateľovi pod dočasnou ochranou (napr. uplatnenie nárokov z odporovateľných právnych úkonov) počas trvania dočasnej ochrany **neplynú**.

4. Aké sú práva a povinnosti podnikateľa pod dočasnou ochranou?

- **Prednostné uhrádzanie záväzkov**

Hlavným cieľom dočasnej ochrany je preklopenie nepriaznivej finančnej situácie podnikateľa. Podnikateľ má preto právo uhrádzať prednostne záväzky bezprostredne súvisiace s bežnou podnikateľskou činnosťou a s plneniami potrebnými na zachovanie prevádzky podniku, ktoré vznikli po poskytnutí dočasnej ochrany pred skôr splatnými záväzkami a prednostne nespriazneným veriteľom.

- **Uprednostnenie spoločného záujmu veriteľov**

Cieľom zákonodarcu je zabrániť podnikateľovi pod dočasnou ochranou uskutočňovať určité právne úkony, ktoré by boli v rozpore so záujmami veriteľov. Zákon ukladá povinnosť uprednostnenia záujmu veriteľov pred vlastnými záujmami alebo záujmami iných osôb, a to najmä zákazom rozdelenia zisku alebo iných vlastných zdrojov alebo vrátenia úveru na ktoré sa spriaznenej osobe zaviazal pred poskytnutím dočasnej ochrany.

- **Obmedzenie majetkových dispozícií**

Podnikateľ má povinnosť zdržať sa nakladania s majetkom, pokiaľ by malo ísť o podstatné zásahy, ktoré by spôsobili jeho zmenšenie alebo ak by išlo o nakladanie nie typické pre podnikateľskú činnosť.

- **Register partnerov verejného sektora**

Podnikateľ musí byť počas celej doby dočasnej ochrany zapísaný v registri verejného sektora.

5. Môže podnikateľ využiť aj úverové produkty?

Podnikateľ vo finančných ťažkostiach musí často riešiť svoju finančnú situáciu prostredníctvom úverového financovania. Vzhľadom na skutočnosť, že ide o nový záväzok podnikateľa, sú stanovené pravidlá za akých môže byť úver podnikateľovi poskytnutý. Úver môže byť poskytnutý iba na účel zachovania prevádzky podniku, za obvyklých úverových podmienok, zákon upravuje právo zabezpečených veriteľov prednostne poskytnúť podnikateľovi úver. Veriteľ, ktorý poskytne podnikateľovi pod dočasnou ochranou úver a voči podnikateľovi bude následne v období 5 rokov vyhlásený konkurz, bude mať výhodu pri uspokojovaní z majetku podnikateľa (úpadcu) oproti ostatným veriteľom. Veriteľ bude mať prednostné právo na uspokojovanie nezabezpečených pohľadávok pred nezabezpečenými pohľadávkami ostatných veriteľov. V prípade ak pôjde o zabezpečenú pohľadávku, veriteľ sa uspokojí zo zabezpečenej pohľadávky. Aby veriteľovi patrila prioritna uspokojenia nárokov z úverového financovania, musí do 30 dní od zániku dočasnej ochrany podať návrh na uloženie zmluvy o úverom financovaní do zbierky listín.

6. Dokedy sa poskytuje dočasná ochrana?

Na základe žiadosti sa dočasná ochrana poskytuje na **tri mesiace** a uplynutím tejto doby sa považuje za ukončenú, ak podnikateľ pod dočasnou ochranou nepožiada o jej predĺženie. Podnikateľ pod dočasnou ochranou môže požiadať súd o jej predĺženie, pričom ak súd takejto žiadosti o predĺženie dočasnej ochrany vyhovie, **predlžuje** sa na ďalšie **tri mesiace**. Z uvedeného vyplýva, že maximálna doba poskytnutej a predĺženej dočasnej ochrany trvá šesť mesiacov. Je potrebné zdôrazniť, že o predĺženie dočasnej ochrany možno žiadať len raz, teda nie je možné žiadať o predĺženie poskytnutej dočasnej ochrany opakovane a jej maximálna dĺžka trvania je šesť mesiacov, pričom **opätovne** môže byť poskytnutá až **po uplynutí 48 mesiacov** od jej zániku.

7. Aké sú zmeny v malom konkurze?

Okrem právnej úpravy dočasnej ochrany sa zákonom mení aj právna úprava **malého konkurzu** v zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá má za cieľ zefektívniť a zatraktívniť právnu úpravu tzv. „malého konkurzu“. Inšpiráciou tejto právnej úpravy je právna úprava oddĺženia. V malom konkurze sa upravuje pôsobnosť správcu skôr ako

administrátora konania, kde riešenie miery uspokojenia jednotlivých veriteľov, ako aj obsah majetkovej podstaty, je viac postavené na iniciatíve veriteľov. Konkurz v prípade malého konkurzu je likvidačným konaním, v ktorom neexistuje záujem na pokračovaní v prevádzke podniku, resp. je zanedbateľný, a jednoznačne prevyšuje záujem veriteľov na uspokojení ich pohľadávok. Cieľom zákona je preto jednoduché, efektívne, hospodárne a rýchle likvidačné konanie. Upravujú sa súčasne aj zodpovednostné mechanizmy a sankcie, ktoré možno uložiť štatutárnemu orgánu úpadcu za porušenie jeho povinností v malom konkurze.

Pozitívom právnej úpravy dočasnej ochrany podnikateľov je, že poskytuje viacerým podnikateľom možnosť dočasne preklenúť finančné problémy súvisiace s pandémiou COVID – 19, avšak za negatívum považujeme relatívne krátke obdobie jej poskytnutia. Len čas ukáže, či bude potrebná novelizácia zákona, prípadne vytvorenie iného právneho inštitútu, ktorý ponúkne priestor na zastabilizovanie podnikov s dôrazom na zachovanie zamestnanosti a riadne uspokojenie veriteľov.

JUDr. Monika Zatkalíková